

ZAVIČAJ

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historijuBroj 50
Godina XXV
Novembar, 2020.
[str. 131-136]

© Monos 2020

Hadžije s područja sela Džakule u periodu 1967. do 2020.

Fikret Ahmedbašić

Ovoj je prva bilješka o hodočasnicima s područja Džakula koji su u nazočenom periodu obavili tu petu islamsku dužnost, propisnu za sve vjernike, koji su u materijalnoj mogućnosti da je obave. Obavljanje te vjerske dužnosti u duhovnom životu muslimana cijelog svijeta ima posebno značenje. Za hadž su vezani i mnogi narodni običaji, koji nose specifičnosti zemalja i krajeva, gdje žive muslimani. U ovom prilogu, na spisku su 33 imena koja, nadamo se, nakon njihovog objavljivanja neće sasvim otići u zaborav, kao što su otišli oni prije njih. Osim toga, prilog je, svakako, od značaja za kulturnu historiju ovoga kraja.

Ključne riječi: Džakule, muslimani, hadž, hodočašće, Meka, Gračanica

Hadž (arapski: *hadždž*), hodočašće u grad Mekku i obilazak svetišta Ka'ba, u vrijeme Kurban Bajrama, peta je islamska dužnost i stroga Allahova odredba, koju je dužan obaviti svaki punoljetan, imućan i zdrav musliman. "Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti, a onaj koji neće da vjeruje, pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome."¹ Više stotina hiljada ljudi odlazi u Mekku svake godine iz raznih dijelova svijeta i na taj način ostvaruju jedinstvenu priliku da se sretnu sa različitim narodima. Tu je i najpovoljnija prilika da se vjernici međusobno upoznaju, da koriste iskustva jednih drugih i da pruže pomoć jedni drugima.

Hadž je vjerska obaveza imovinske prirode, koja zahtijeva od čovjeka trošenje izvjesnog dijela njegovog imetka na Allahovom putu. Neki islamski učenjaci upoređuju hadž sa džihadom. Putuje se dugo, obredi se provode u gužvi, pod žarkim arabijskim suncem i uz sva ihramska ograničenja. Sve su ovo određeni naponi i izvjesne žrtve na Allahovom putu, pa se obred hadža može zaista smatrati i jednim vidom džihada.²

1 Kur'an, sura Al-Imran, 97. (prevod: Besim Korkut, 1977).

2 Sve ovo je lijepo opisano u jednom govoru Hazreti Alija, r.a. – za-

Svaki musliman i muslimanka treba željeti i nastojati obaviti hadž. U duhovnoj kulturi bošnjačkog naroda hadž zauzima posebno mjesto. Postoji pravo bogatstvo vjerskih običaja vezanih uz ispraćaj i doček hadžija, a biti hadžija posebna je počast.³

Namjera ovoga priloga je da u najkraćem predstavimo hadžije sa područja sela Džakule od 1967. do 2020. godine. U tom periodu iz tog sela hadž su obavila 33 lica. U nastavku, slijede njihova imena sa osnovnim podacima:

Musić (Hasan i Fatima) Muharem, rođen 1909. godine u Trnvcima. Umro 1976. godine. Hadždž obavio 1967. godine. Mekku je hodočastio i drugi put, ali kao bedel za oca Hasana. Otac je sinova Osmana, Ševke, Muhibije i Mehmedalije. Po zanimanju zemljoradnik.

Sejdinović (Alaga i Fatima) Hasan, rođen 1918. godine u Džakulama. Hadž je obavio 1967. godine, a 1982. godine i drugi puta, kao bedel za oca Alagu. Otac je sina Zaima i kćerke Džemile. Umro 2016. Po zanimanju vjerski službenik.

Isanović (Huso i Hatidža) Haso, rođen 1910. godine u Džakulama, a umro 1992. godine. Hadždž je obavio 1968. godine. Otac je sinova Ehdema, Ahmeta i Mustafe i kćerki Begije, Have, Fehime i Mejre. Po zanimanju zemljoradnik i kovač.

Halilović (Mustafa i Kada) Kasim, rođen 1905. godine u Džakulama. Umro 1971. godine. Hadždž je obavio 1968. godine. Otac je sina Hruste i kćerki Rabiye, Atife, Sadije, Fatime, Džihe, Hanife i Safete. Po zanimanju zemljoradnik.

Šerbečić (Latif i Hanka) Ahmet, rođen 1905. godine u Džakulama. Umro 1994. godine. Hadždž obavio 1969. godine. Otac je

sinova Osmana, Husejna i Ibrahima i kćeri Hanke. Po zanimanju zemljoradnik.

Buljubašić (Ibrahim i Hanifa) Hasan, rođen 1907. godine u Džakulama. Umro je 1988. godine. Hadždž obavio 1970. godine. Otac je sinova Rame, Mustafe i Vejsila i kćerki Esme, Naile i Šehide. Po zanimanju zemljoradnik.

Šerbečić (Ramo i Ajša) Tahir, rođen 1910. godine u Džakulama. Umro 1975. godine. Hadždž obavio 1971. godine. Otac sinova Ibrahima, Osmana, Ševalije, Husejna i Rame, te kćerki Zinete, Hanife i Have. Po zanimanju zemljoradnik.

Fačić (Halil i Fatima) Rahman, rođen 1915. godine u Džakulama. Umro 1997. godine. Hadž obavio 1972. godine. Otac je kćeri Mine, Hatidže i Naile. Po zanimanju zemljoradnik.

Sejdinović (Hasan i Hatidža) Fatima, djevojačko prezime Hrnčić. Rođena 1922. godine u Biberovu Polju. Hadž obavila 1984. godine. Umrta 2009. godine. Majka je kćerke Rabiye. Po zanimanju domaćica.

Omerović (Hajdar i Hafa) Halil, zvani Safet, rođen 1935. godine u Džakulama. Hadž je obavio 1994. godine, odlaskom iz Zagreba, gdje ima stalno prebivalište. Otac sinova Hajdara i Zijada. Umro 2010. godine. Ukopan u Džakulama. Po zanimanju radnik.

Musić (Muharem i Havka) Osman, rođen 1932. godine u Trnvcima. Hadž je obavio 1997. godine. Otac je sinova Kadira i Dževada (danas imam u džematu Džakule) i kćerke Fatime. Umro 2014. godine. Po zanimanju građevinski radnik.

Mušić (Ramo i Ajša) Ajša, djevojačko prezime Sulejmanović, rođena 1935. godine u Džakulama. Hadž je obavila 1997. godine, a 1998. godine drugi puta kao bedel za oca Ramu. Majka je sinova Husejna, Zijada, Ka-

bilježno u knjizi "Staza rječitosti – Nehdžu'l-Belaga: govori, pisma, izreke Alija Ibn Ebi Taliba", koje je sabrao Es-Sejjid Eš-Šerif Er-Radi, prijevod Rusmir Mahmutćehajić i Mehmedalija Hadžić, Islamska zajednica, Zagreb, 1994, str. 155-156).

3 Opširnije o tome: Enver Mulahalilović, "Vjerski običaji muslimana u Bosni i Hercegovini", Sarajevo, El-Kalem, 1989., str. 167-184.

sima i Hasana i kćeri Hatidže. Po zanimanju domaćica.

Hodžić (Avdo i Kada) Sabit, rođen 1936. godine u Džakulama. Hadž je obavio 1988. godine. Otac je sinova Abdulaha (danas u penziji, donedavno imam Bijele džamije u Gračanici), Nesiba i Bilala. Umro 2011. godine. Po zanimanju zemljoradnik.

Hodžić (Mujo i Hafiza) Fatima, djevojačko prezime Džananović, rođena je 1936. godine u Gornjim Doborovcima. Hadž obavila 1988. godine. Supruga Hodžić Sabita i majka pomenute trojice sinova. Po zanimanju domaćica.

Hodžić (Sabit i Fatima) Abdulah, rođen 1955. godine u Džakulama. Diplomirao na Islamskom fakultetu u Kairu. Danas u penziji, donedavno imam Bijele džamije u Gračanici. Hadž je obavio 1988. godine. Otac sinova Faruka i Muhameda i kćerki Emine, Fatime i Lejle. Po zanimanju vjerski službenik.

Mušić (Kasim i Hava) Mustafa, rođen 1934. godine u Džakulama. Hadž je obavio

1988. godine, a 2005. godine drugi puta kao bedel za oca Kasima. Otac je sinova Kasima, Zijada, Husejna i Hasana i kćerke Hatidže. Umro 2012. godine. Po zanimanju radnik.

Halilović (Ahmet i Mejra) Mina, djevojačko prezime Fatmić, rođena je 1938. godine u Džakulama. Hadž je obavila 1998. godine. Majka je sina Muharema i kćerki Kade, Bedrije, Rukije, Hajre i Fatime. Po zanimanju domaćica.

Hodžić (Alija i Zineta) Mejrema, djevojačko prezime Hodžić, rođena 1965. godine u Pribavi. Hadž je obavila 1998. godine. Majka je sinova Faruka i Muhameda, i kćerki Emine, Lejle i Fatime. Po zanimanju domaćica.

Mušić (Fatima i Redžo) Habib, rođen 1944. godine u Džakulama. Hadž je obavio 2007. godine. Otac je sina Mirsada. Po zanimanju radnik.

Mušić (Latif i Aiša) Fata, djevojačko prezime Hodžić, rođena 1939. godine u Trnovcima. Hadž je obavila 2007. godine. Majka sina Mirsada. Po zanimanju domaćica.

Suljkanović (Omer i Abida) Muhibija, rođen 1938. godine u Gornjoj Međidi, zaselak Prokop. Doselio u Džakule gdje živi sa ženom Hajrom. Hadž obavio 2010. godine. Otac je sina Mustafe i kćerki Abide i Nefise. Po zanimanju radnik.

Buljubašić (Mujo i Hava) Fatima, rođena 1949. godine u Vranovićima. Ima sina Muharema i kćerki Havu i Hasibu. Hadž obavila 2011. godine. Po zanimanju domaćica. Istovremeno, kao bedel za njenog muža rahmetli Hajrudina (zvanog Hasan) na hadž je otpu- tovaio i njen zet Mehić Kemal, hafiz, imam u Gradačcu.

Hodžić (Osman i Hanka) Mustafa, rođen 1947. godine u Džakulama. Hadž je obavio 2012. godine. Otac je sina Nevresa (završio Fakultet islamskih nauka u Sarajevu i danas je glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Maglaj), i kćerki Nevrese i Enese. Po zani- manju radnik.

Hodžić (Rahman i Kada) Hatidža, rođena 1948. godine u Džakulama. Hadž je obavila 2012. godine. Supruga je prethodno spome- nutog Mustafe i majka troje djece, sina Ne- vresa i kćerki Nevrese i Enese. Po zanimanju domaćica.

Suljić (Osman i Paša) Osman, rođen 1953. godine u Džakulama. Hadž je obavio 2013. godine. Nema potomaka. Po zanimanju rad- nik građevinske struke.

Suljić (Tahir i Hanka) Hava, rođena 1952. godine u Džakulama. Hadž je obavila 2013. godine. Djevojačko prezime Šerbečić. Nema potomaka. Po zanimanju domaćica.

Musić (Mustafa i Aiša) Husejn, rođen 1958 godine u Džakulama. Hadž je obavio 2014. godine. Otac je sina Mustafe i kćerki Hatidže i Selvire. Po zanimanju radnik.

Musić (Salih i Fata) Fatima, rođena 1958. godine u Prijekom Brdu. Djevojačko prezime Muharemović. Hadž je obavila 2014. godine. Majka je sina Mustafe i kćerki Hatidže i Se- lvire. Otac joj Salih bio je hadžija i sve do smrti imam džemata Prijeko Brdo. Po zani- manju domaćica.

Musić (Muharem i Havka) Mehmedalija, rođen 1949. godine u Trnovcima. Hadž je obavio 2014. godine. Otac je sina Vahidina (profesor razredne nastave) i kćerke Havke. Umro 2015 godine. Po zanimanju radnik.

Musić (Mustafa i Mina) Fata, rođena 1946 godine u mjestu Sladna u opštini Srebrenik. Hadž je obavila 2014. godine. Supruga pret- hodno spomenutog Mehmedalije, majka sina Vahidina i kćerke Havke. Po zanimanju domaćica.

Omerović (Hajdar i Hafa) Mustafa, ro- đen 1940. godine u Džakulama. Hadž obavio 2009. godine odlaskom iz Zagreba, gdje ima stalno prebivalište. Otac je sina Sifeta (završio fakultet Islamskih nauka u Sarajevu i danas je imam u gradu Brisbane u Australiji), i kćerki Zijade i Safete. Po zanimanju radnik-vozač.

Omerović (Mustafa i Hasiba) Hava, ro- đena 1941. godine u Džakulama. Djevojačko prezime Bešić. Hadž je obavila 2009. godine odlaskom iz Zagreba, gdje ima stalno pre- bivalište. Supruga prethodno spomenutog Mustafe, majka sina Sifeta i kćerki Zijade i Safete. Umrlo 2011. godine. Po zanimanju domaćica.

Hodžić (Mustafa i Hatidža) Nevres, ro- đen 1980 godine u Džakulama. Hadž obavio 2017. godine. Završio medresu i Fakultet islamskih nauka u Sarajevu i danas je glavni imam u Medžlisu islamske zajednice u Ma- glaju. Otac je sinova Imrana i Fatihabdur- hana i kćerki Sare i Adne. Vjerski službenik.

U Džakulama, kao i u drugim mjestima nastanjenim muslimanima, lice koje se od- luči obaviti hadž, prije polaska na put obave- zno je materijalno osigurati svoju porodicu i snabdjeti je životnim potrebama, potom iz- miriti svoje dugove, ako ih je bilo, halaliti se sa onima kojima je, eventualno nanio kakve uvrede i iskreno se pokajati za svoje grijeh. Običaj je i da budući hadžija pozove u svoju kuću rodbinu, prijatelje i komšije i da ih po- časti hranom i pićem. Za hodočasnika se u mjesnoj džamiji prouči hadžijska dova, kojoj

obično prisustvuje cijelo mjesto, pa i vjernici iz drugih džemata. Po povratku sa hodočašća, hadžiju obilazi rodbina, prijatelji i komšije, a on ih obično počasti nekim poklonom.

U periodu od 1967. do 2020. godine, Džakule su, dakle, iznjedrile 33 hadžije. Bilo ih je, zasigurno iz ovog sela i ranije, ali o njima nemamo sačuvanih podataka. Potvrdu da ih je bilo i prije 1967. nalazimo u Izvještaju Odbora Islamske vjerske zajednice Gračanica o vjersko-kulturnim prilikama na području Odbora, iz 1967. godine, kojeg je potpisao hafiz Ibrahim ef. Mehinagić, kao njegov sastavljač. Pored niza drugih podataka, u Izvještaju se navode i imena "živućih" hadžija na području odbora. Među njima se nalazi i 5 "živućih" hadžija iz Džakula. To su: Mahmutović H. Husejn, Zahirović H. Ahmet ef., Nuhanović H. hfz. Mustafa, Šerbečić H. Salko i Musić H. Muharem⁴ U sjećanjima kazivača od kojih smo prikupili podatke ostao je upamćen jedino posljednji od njih, koji je prvi na našem spisku. Kazivači za ostale nisu znali.

U svakom slučaju, ove bilješke su prvi cjevitiji štampani i objavljeni materijal o ho-

dočasnicima iz Džakula. S obzirom na vjersko-duhovni, ali i kulturološki značaj hadža i hadžija za ovdašnji narod, nadamo se da će ovaj prilog (popis) biti od koristi za izučavanje zavičajne historije, a možda će poslužiti i kao izvor ili osnova za neka buduća istraživanja ili će ih makar inicirati.

SUMMARY

HAJJIS FROM THE DŽAKULE VILLAGE AREA (1967 – 2020)

This is the first article about the pilgrims from the Džakule area, the people who performed the fifth Islamic duty during the aforementioned years; a duty that is prescribed for all Muslims who have the material means to fulfill it. Performing this religious duty has special meaning for all Muslims around the world. Many folk customs are connected to the hajj, and they are specific and in line with the countries and regions where these Muslims live. We have 33 names on this list and we hope that they won't be altogether forgotten, like those before them. Aside from that, this contribution is also important for the cultural history of the area.

4 Rusmir Djedović, Islamska kulturna baština Gračanice i okoline (Prema izvještaju Odbora Islamske vjerske zajednice, odnosno kadije Mehinagića iz 1967. godine), *Gračanički glasnik*, br. 25/13, Gračanica 2008., 88

